

TétékásNyúz

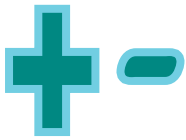
XLV. félévfolyam 9. szám
2012. november 14.

Az ELTETTKHÖK hetilapja
info: nyuz@elte.hu
<http://nyuz.elte.hu>

**Bemutakozik a Föld-SZACS
(4. oldal)**

**Tájfutóink a MEFOB-on
(6. oldal)**

**Rozsda-gyár
(14. oldal)**

Drasztikusan csökkentenék a tandíjmentes helyek számát az egyetemeken

Az idei nagy vágás után jövőre további 27 milliárd forintot vonnak ki a felsőoktatásból, és már csak 31 340 új hallgató képzését finanszírozná az állam. A kormány által eddig előnyben részesített természettudományos, orvosi, műszaki képzéseken is jelentősen csökkentenék a tandíjmentes állami helyek számát, írja a Népszabadság a birtokába jutott jogszabálytervezet alapján.

Az október 25-én elkészült kormány-előterjesztés szerint a tavalyi számokkal összehasonlítva, csak az alapképzésben hétezer diákkal kevesebbet vennének fel tandíjmentes helyre. Emellett ötezer részösztöndíjas helyet is biztosítanak. A részleges támogatásban részesülők zöme – négyezer hely – az esélyegyenlőség biztosítására létrehozott keretben szerepel.

Jövőre megszűnik az állami jogász- és közgazdász-képzés. A bölcsész szakokon a dokumentum szerint 2700 helyett jövőre csak 2000 államilag finanszírozott hely lenne. Agrárterületen 2000-ról 1500-ra, informatikusi területen pedig 4550-ről 3430-ra csökkenne a finanszírozott helyek száma. A lap szerint nagy meglepetés, hogy a kormány által propagált területeken is drasztikus lenne a csökkentés: a természettudományos képzésben 4000-ról 2725-re, az orvosiban 3200-ról 2850-re, a műszakiakban 10 600-ról 8800-ra változna a keretszám. Az előterjesztés készítői szerint az általános hallgatói létszámcsökkentés másképp érinti az egyes képzési területeket is, így az arányok is változnak. A teljes képzési palettán tehát a műszaki terület aránya végső soron nőni fog.

Az előterjesztés szerint 4 ezerrel kevesebb hallgatónak lenne hely jövőre a mesterképzési szakokon.

A keretszámot a 2012. évi 19 600-ról 15 500-ra csökkentenék.

A hallgatói keretszámcsökkentés és a jövő évre előirányzott 27 milliárd forintos forráskivonás súlyosan érintené a felsőoktatást. A rektorok a napokban veszik át azokat a leveleket, amelyeket a Magyar Államkincstár küldött ki az év végi zárólásokról. A humántárcánál 17 milliárd forintot zárolt a kormány, amelyből hétmilliárdot a felsőoktatástól vonnak el. A fő vesztesek a kiemelt tudományegyetemek, így például a Szegedi Tudományegyetem, a Debreceni Egyetem, a Pécsi Tudományegyetem és a budapesti ELTE lesz.

forrás: <http://index.hu>

Bursa Hungarica

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételének támogatása. A Bursa Hungarica olyan többszintű támogatási rendszer, amelynek pénzügyi fedezeteként három forrás szolgál: a települési önkormányzatok által nyújtott támogatás; a megyei önkormányzatok által nyújtott támogatás és a felsőoktatási intézményi támogatás. Az ösztöndíjpályázattal kapcsolatos adatbázis-kezelői, koordinációs, a települési és megyei ösztöndíj pénzkézelési feladatait a Wekerle Sándor Alapkezelő végzi, míg az elbírálási és adatrögzítési feladatokat az ösztöndíjpályázathoz csatlakozó települési és megyei önkormányzatok látják el.

A pályázatok benyújtási határideje: 2012. november 23.

További információért látogassatok el a <http://www.emet.gov.hu/bursa-hungarica> weboldalra!

forrás: <http://ttkhok.elte.hu/>

Elérhetőek a Neptun kódok

Ahogy azt többször megírtuk, az ELTE korábbi tanulmányi rendszere, az ETR 2012. október 30-án késő este leállt. A Neptun Egységes Tanulmányi Rendszer 2012. november 15-i indulásáig az egyetemnek nem lesz elérhető elektronikus tanulmányi rendszere. A Neptun az ETR 2012. október 31-i adatállományával indul.

Az egyetemi ügyintézésben az EHA kódot Neptun kód váltja fel. A Quaestura Hallgatói Ügyfélszolgálati Iroda Q-tér elnevezésű honlapján a Neptun hozzáférés menüpont alatt elérhetővé vált a Neptun kód megtekintése, és elvégezhető a kezdeti Neptun jelszó létrehozása. A Neptun kód az EHA kódhoz hasonlóan egy személyhez rendelt, az ELTE-re nézve egyedi azonosító, 6 karakterből - az angol ABC betűiből és számjegyekből - áll. A felület használatára 2013. március 31-ig lesz lehetőség.

A hallgatók és oktatók részére készült, Neptun használatát bemutató e-learning tananyag a <http://www.eleed.net/go/elte> címen látható. A belépéshez az előző bekezdés szerint létrehozott Neptun hozzáférés szükséges. További információkért látogasson el a Q-tér Neptun bevezetés GyIK oldalára!

forrás: <http://www.elte.hu/>

Őszi Könyvvásár

Az ELTE Eötvös Kiadó őszi vásárt tart, 2012. november 5. és 18. között akár 50-70 %-os kedvezménnyel vásárolhatók meg kiadványaik az Eötvös-pontokban. Az Őszi Vásárban részt vevő könyvek listája a Kiadó akciós termékek oldalán található.

forrás: <http://www.elte.hu>

Doktoranduszok ismeretterjesztő cikkpályázata

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és a Doktoranduszok Országos Szövetsége idén is ismeretterjesztő cikkpályázatot hirdet a doktoranduszi tanulmányaikat határainkon belül, valamint külföldön jelenleg folytató, tudományos fokozattal még nem rendelkező fiatal kutatóknak, hogy saját kutatásaikat, illetve azok tudományos háttérét és összefüggéseit közérthető módon közkinccsá tegyék.

A pályázatot három kategóriában lehet benyújtani. (A kategóriák leírását és a kritériumokat megtaláljátok a <http://ttkhok.elte.hu> oldalon.)

Mindhárom kategória első három helyezettje díjazásban részesül. Az egyes helyezések megoszthatók. A pályamunkákat egy nyomtatott kéziratos és négy elektronikus (CD) példányban kérjük kizárólag postai úton benyújtani. A képeket, illusztrációkat külön-külön képfájlban kell elmenteni, a szövegben csak az ábra helyét kérjük feltüntetni.

A díjazásban nem részesült, de közlésre alkalmas cikkeket – a szerzőikkel egyeztetett szerkesztés után – szintén megjelentethetjük. A pályázat beküldői a pályázaton való részvétellel egyben hozzájárulnak cikkük online közzétételéhez is a lapok internetes változatában.

A pályázat jelíges, kérjük, hogy a pályázót zárt, a jelíggel ellátott borítékban mellékelje nevét, pontos lakcímét, e-mail címét, telefonszámát, doktori iskolájának és vezető tanárának nevét.

A pályázatok beérkezési határideje: 2012. november 26.

forrás: <http://ttkhok.elte.hu>

Tartalomjegyzék

HÖK.....	4-5
<i>(Ösztöndíjak; Földes képviselet a HÖK-ben)</i>	
Sport.....	6
<i>(Dobogóig futott az ELTE)</i>	
Arcok.....	6
<i>(Herskó Ferenc)</i>	
Tudósítás	7
<i>(Egy kis kémia)</i>	
Magyar expedíciók.....	8-9
<i>(Reguly Antal és Cholnoky Jenő)</i>	
Faliújság.....	10-11
TTT	12-14
<i>(Derű az éterben; Állás. Pont? Rozsda-gyár)</i>	
Tudósítás	14
<i>(Egy kis kémia;)</i>	
Kritika	15-16
<i>(Az elmúlás zavarai)</i>	
Helyvektor.....	16
<i>(Hangulat a köbön)</i>	
Cooltér	17
<i>(Shakespeare kicsit másképp)</i>	
Négyeshatos.....	17
<i>(Karó-futás)</i>	
Belszíni fejtés.....	18
VeddfELTEis	19
<i>(Szoktatok-e nyúzt olvasni?)</i>	
Mozizóna.....	19
<i>(007 – Skyfall)</i>	

Újságírók, emberek

Korábban írtam már arról, hogy hogyan lettem újságíró és arról is, hogy miért. Azt azonban nagyon sokáig nem tapasztaltam meg, hogy milyen előnyei vannak annak, ha az ember újságíró.

Az egyik legjobb dolog ebben a szakmában, hogy olyan emberekkel találkozhatsz és tehetsz fel nekik kérdéseket, akikkel amúgy nem lenne esélyed találkozni halandóként. Az első ilyen nagy találkozásom Esterházy Péterrel volt, aki hosszas kérések után rábólintott az interjúra. Akkoriban imádtam a könyveit, amiket sokszor hangoskönyv formában hallgattam, ezeket ő maga narrálta. Máiig oda vagyok a Mindentudás Egyetemén előadott *A szavak csodálatos élete* című művéért. Sajnos nem került be akkor a Nyúzba az interjúm.

Rengeteget kell készülni bármilyen interjú is az, de egy ilyenre különösen sokat. Persze – lévén ez volt az első – elég amatőrré sikeredett. Később azonban jobban ment. A következő alkalomra az egyik hazai fesztiválon nyílt lehetőség, „fiatalkorom” kedvenc együtteseivel csinálhattam interjút: Balkán Fanatikból a Lepés Gáborral, Miksával és Tibivel a Ladánybene27-ből, valamint a Belgával akik szintén Kelet-Pestről származnak, mint én. Csak a Neo maradt ki, de ezt is sikerült részben pótolnom egy Kóváry Péter interjúval és később egy másikkal, amit a csapat frontemberével, Milkovics Mátyással sikerült megejtenem, ahol a csapat jövőjéről, terveikről mesélt nekem.

Hasonlóan nagy örömmel vettem bele magamat egy Kepes András interjúba. Kepes ugyanis az ELTE falai közt szerzett diplomát, majd a média világában alkotott, most a BKF művészeti karának a dékánja, és az utóbbi években jelent meg *Tövispuszta* című regénye. Így volt miről kérdezni.

Persze nem csak remek emberekkel, hanem érdekes kiállításokkal és lenyűgöző prezentációkkal, előadásokkal is találkozhat az ember, ha újságíró – sőt ha eléggé érdeklődő még akkor is, – ha nem.

Ugyanis ha sikeres emberekkel találkozunk, az rendkívüli inspirációval hat ránk, és ilyenkor az ember gondolatai valamilyen magasabb fordulatszámon kezdenek pörögni, ami rendkívül jó érzés.

Sajnos most főszerkesztőként nem igazán jut idő ilyesmikre, hiszen rengeteg más probléma és feladat van, amivel foglalkozni kell. Ilyenkor nem jut idő olyan kellemesebb dolgokkal, mint konferenciák, előadások látogatása, interjú egyeztetés és felkészülés. De remélem nemsokára, újra több időm lesz az újságírás kellemesebb oldalával is foglalkozni.

Török Balázs
Tétékás Nyúz Főszerkesztő
foszerkeszto@ttkhok.elte.hu

TétékásNyúz XLV. félévfolyam, IX. szám.

Kiadja az ELTE TTK HÖK. **Felelős kiadó:** Ferdinandy Bence, a HÖK elnöke. **Főszerkesztő:** Török Balázs.

Vezetőszerkesztő: Kőnig Rita. **Tördelő:** Saáry Ákos. **Olvasószerkesztők:** Szalai Evelin, Tóth Zoltán Balázs. **Címlap:** Immi. **Rovatok:** Arcok (Solymosi Emőke), Belszíni fejtés (Panni), Cooltér (Szalai Evelin), Helyvektor (Saáry Ákos), Kritika (Fontányi A.), Magyar Expedíciók (cili), Mozizóna (Budafai Viktória, Mihály Eszter), Négyeshatos (B. Andi), Sport (Verus), TTT (Kőnig Rita, Karsai Richárd), Tudósítás (Horváth Anna, Weyde Szandra), VeddfELTEis (B&E).

Honlap: <http://nyuz.elte.hu>. **E-mail:** nyuz@elte.hu. **Telefon:** 372-2654, lapzárta után 30/806-3000. **Fax:** 372-2654. **Lapzárta:** péntek 12:00. Készült a Demax Művek nyomdaipari Kft. nyomdájában. 1200 példányban.

A Nyúz a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sajtó Egyesület tagja.

A főszerkesztő elérhetőségei: foszerkeszto@ttkhok.elte.hu; személyesen fogadóidőben (péntek 11-13) Déli Hali (00.732).

Földes képviselet a HÖK-ben

Szakterület, amely összeköti a földet az éggel

A földrajz- és földtudományi szakterület már a nevéből fakadóan is kitűnik a többi közül. Ha másért nem is, legalább a hossza miatt. Ez a szakterület önmagában egyesíti a két szak erejét, és színesíti a hallgatói közéletet. Dupla annyi ember, dupla annyi felelősség. Az ezekkel járó feladatokról és a mindennapokról mesélek nektek a szakterület koordinátoraként.

Először is szeretnék bemutatkozni, Molnár Zsolt vagyok, negyedéves földrajz szakos hallgató, regionális-elemző szakirányon. A hallgatói közéletben 2010 tavasza óta vagyok jelen, akkor voltam először mentor.

Ezt a megtisztelő feladatot a következő évben is elvállaltam, hogy segíteni tudjam a gólyákat az első félévi beilleszkedésükben. A képviselő-választásokon kétszer nyertem el a bizalmatokat, és ezáltal kétszer választottatok meg képviselőnek, amelyre a legbüszkébb vagyok a közéleti pályafutásom alatt. Tisztégviselői posztomat nagy örömmel és lelkesedéssel töltöm be február vége óta. Amikor valaki elindul egy tisztégért, magával értetődően, gombamód szaporodnak meg azoknak a kérdéseknek a száma, amelyek a motivációról szólnak, valamint arról, hogy miért érdekli a személyt az a poszt. Hogy erre mi a jó válasz nem tudom, ha őszintén elmondjuk a véleményünket a belső motivációnkról, akkor az szerintem elég. Míndig is szerettem a hallgatótársaimon segíteni, ennek tanúbizonysága a mentornak való jelentkezésem is.

Anno azon a véleményen voltam, hogy jól tudnám képviselni a két szak hallgatóinak érdekeit, valamint segíteni az ügyes-bajos intéznivalókban.

Az elmúlt nyolc hónap azt bizonyította, hogy ez valóban így van. A posztra való felkészítést az elődöm ugyan nem vitte túlzásba, de utána bármikor segített, amikor problémám volt, ezenfelül több segítóm is akadt a kezdeti nehezebb időszakban, akiknek a mai napig hálával tartozom.

A következő gyakran ismétlődő kérdés, hogy mivel is foglalkozik egy szakterületi koordinátor. Erre egy szóval a legegyszerűbb válaszolni: mindennel. Feladatai közé tartoznak olyan triviális dolgok, mint a hallgatók informálása, valamint a tanárokkal való konzultáció ha úgy látjuk, hogy

valami nem a szabályzatnak megfelelően történt. Ezenkívül könnyedebb dolgokkal is törődök, mint például a szakos bulik (Földes-Kémias Halloween, Földes Felező, Geosátor a LEN-en) és egyéb szakos rendezvények megszervezésével is. A legnagyobb felelősségnek mégis a mentorok kiválasztását nevezném meg, mivel ők azok a személyek, akik által az első benyomás éri az egyetemünkre felvett gólyákat. A mentorkoordinátorral közösen megbeszélve, a Szacskozó feladata kiválasztani azokat az embereket, akik méltó módon tudják képviselni a szakjait, hiszen egy jó mentor nem csak a bulik császára, hanem a segítőkészség és a felkészültség mintapéldánya is. Továbbá – bár ezek nem közvetlen a tisztéghez tartoznak – a TTK HÖK Választmányának, valamint a Földrajz- és Földtudományi Intézet tanácsának is a tagja vagyok, ahol a földes hallgatók érdekeit képviselem.

Elsőre úgy tűnhet, hogy elég problémás, és egész embert próbáló tisztég ez, de higgyétek el, az az élmény, amikor sikerül egy hallgatótársad problémáján segíteni, legyen az egy egyszerűbb tantervi hálón való kiigazodás, vagy egy komolyabb gond leküzdése, minden negatív érzést eloszlat.

Természetesen minden sikeres vezető mögött egy nagyon jó csapat áll, és – bár a sikeres egy kicsit túlzó – ez nálunk sincs másképp.

Szerencsésnek mondhatom magam, mivel a szakterületi csoportunk egy jó baráti társasággá formálódott, akik nagyon aktívak, és hasonló felfogásban dolgoznak, mint én. Ennek a csapatnak köszönhető, hogy az idei Gólyaavatónk soha nem látott résztvevői számmal került megrendezésre, valamint, hogy megújult a szakterületi honlapunk (foldtud.elte.hu), és elérhetőek vagyunk a Facebookon is (facebook.com/foldtudszacs).

A következő időszakra több kisebb-nagyobb projektünk is van, a teljesség igénye nélkül: a földes hallgatók számára földrajzos tárgyából való korrepetálások megszervezése, szakos rendezvények, mint a Földes-Kémias Halloween, valamint a matematika szakterülettel készülő új bulink, a Geo-Metria előkészítése.

Am a legnagyobb horderejű feladatnak a jövő márciusban megrendezésre kerülő 3. Geográfusok Országos Találkozója számít, amelynek szervezését kicsiny csapatunk vállalta el. Ezen a rendezvényen az ország összes földrajz- és földtudományt oktató egyeteméről érkeznek hallgatók, hogy információkat cseréljünk és kapcsolatokat építsünk. Ha kedved lenne ebben a nagy projektben részt venni, ne habozz megkeresni, mert minden segítő kézre szükségünk van!

A háttérben lassan, mint mindenki én is a jövőt terveztem, így elkezdődött számomra már az utódkeresés, hiszen fontos a folyamatosság és az, hogy a következő szakterületi koordinátor még felkészültebb legyen. Minél fiatalabb, frissebb az ember az egyetemen, annál innovatívabb. Szeretném, hogy az utódom majd ezen az újtásokkal teli úton induljon el, mint én tettem. Ha az motoszkál a fejedben, hogy „igen, ezt én is megtudnám csinálni”, keress meg nyugodtan, még ha nem is vagy jelenleg aktív tagja a hallgatói közéletnek, nagyon hamar bele lehet rázódni. De ha csak szimplán a csapat tagja akarsz lenni, és segíteni szeretnél a hallgatótársaidon akár a legkisebb dologgal is, nyugodtan írd nekem, hiszen ezúton egy remek csapat tagjává válhatsz!

Molnár Zsolt
Földrajz- és földtudományi
szakterületi koordinátor
foldtudszak@ttkhok.elte.hu

Ösztöndíjak

Terepgyakorlati támogatás

Az ELTE TTK Ösztöndíjbizottsága 2012. május 21. és november 20. között megtartott (befejeződött) képzése során kötelezően elvégzendő terepgyakorlatok támogatására pályázatot ír ki.

A pályázat csoportos, egy gyakorlatra egy pályázat elegendő. Az ösztöndíjjal, aktív hallgatói jogviszonnal rendelkező TTK-s hallgatók támogathatók. Csak olyan terepgyakorlattal lehet pályázni, amely még nem kapott terepgyakorlati ösztöndíj támogatást.

A pályázatot az illetékes tanszéknek kell kitölteni, a hallgatók nevének és hallgatói azonosítójának

felsorolásával, valamint a tanszékvezető, tantárgyfelelős vagy gyakorlatvezető aláírásával és intézeti pecséttel kell hitelesíteni. A pályázatnak tartalmaznia kell a gyakorlat helyszínét és az időtartamát napokban.

Hallgatói azonosítót nem tartalmazó pályázatokat nem lehet leadni!

A pályázat leadási határideje, helye: 2012. november 23., péntek 14:00, Északi Hallgatói Iroda (É 0.75).

Figyelem! A gyakorlaton részt vett hallgatók listáját Excel (.xls) formátumban is el kell küldeni a terep@ttkhok.elte.hu e-mail címre. A formázatlan file-nak tartalmaznia kell a terepgyakorlat (papíros úrlapon feltüntetett nevét), időtartamát és helyszínét, a hallgatók hét jegyű EHA-kódját, valamint azt, hogy az egyes hallgatók hány napot töltöttek a gyakorlaton.

A nem megfelelő formátumú pályázatokat a KÖB hiányossá nyilváníthatja.

Budapesten belüli, illetve egynapos gyakorlatokat nem támogatunk!

Felhívjuk minden pályázó figyelmét, hogy a valótlan adatközlés kari fegyelmi eljárást von maga után.

Zomboráczi Kitti
szociális elnökhelyettes
ELTE TTK HÖK

MSc/MA ösztöndíj

Az ELTE TTK Ösztöndíjbizottsága pályázatot hirdet egyszeri MSc/MA Ösztöndíjra.

Pályázásra jogosultak azok a hallgatók, akik a 2012-2013-as tanév őszi félévében kezdték meg első aktív félévüket a Természettudományi Karon mesterképzésben (MA, MSc), államilag támogatott finanszírozási formában, és a felvételi döntés alapjául szolgáló tanulmányaikat képzési időn belül teljesítették.

Leadás: a Hallgatói Irodában 2012. november 23. 14:00-ig.

Kötelező csatolandó igazolások:

- Utolsó félévi index oldalainak TO által hitelesített fénymásolata.
- Indexben a bejelentkezési adatok (3. oldal) TO által hitelesített fénymásolata.
- Indexben a záróvizsga és szakdolgozat eredményének TO által hitelesített fénymásolata.
- Felvételi határozat fénymásolata.

Esetlegesen csatolandó igazolások:

- TDK vagy OTDK (1-3. helyezés, különdíj) – oklevél fénymásolata, témavezető által kiállított hivatalos igazolás az eredményről.
- Publikáció – Publikáció fénymásolata, legyen feltüntetve a kiadás dátuma.
- Kitüntetéses oklevél – oklevél fénymásolata.

Amennyiben a pályázó nem adott le a Karon 2012 őszi félévében rend-

szeres szociális támogatásra pályázatot, úgy az állandó lakhelyének önkormányzatától származó igazolás a pályázóval egy háztartásban élőkről, és az igazoláson szereplő családtag(ok) kereseti igazolása(i).

Amennyiben az úrlapon aláíratok, hogy a szükséges adatokat lekérheti a TO, akkor a kötelező igazolások közül felvételi határozatot senkinek nem kell

hoznia, csak az indexhez tartozó igazolásokat.

Akik az ELTE TTK-n végezték az alapszakjukat, és az úrlapon aláírják, hogy a szükséges adatokat lekérheti a TO, akkor semmit nem kell a kötelező igazolások közül hozniuk.

Zomboráczi Kitti
szociális elnökhelyettes
ELTE TTK HÖK

Pontrendszer:

- utolsó félév kredites átlaga	max. 5 pont
- szóbeli/szakmai felvételi %-os eredménye	max. 10 pont
- szakdolgozat jegye	max. 10 pont
- záróvizsga jegye	max. 5 pont
- kitüntetéses oklevéllel végzett	1 pont
- nemzetközi folyóiratban publikált tudományos cikk	2 pont
- hazai folyóiratban publikált tudományos cikk	1 pont
- OTDK 1.-3. hely	2 pont
- TDK 1.-3. hely	1 pont
- Egy főre jutó jövedelem alapján:	max. 5 pont
0 – 25000	5 pont
25001–30000	4,5 pont
30001–35000	4 pont
35001–40000	3,5 pont
40001–45000	3 pont
45001–50000	2,5 pont
50001–55000	2 pont
55001–60000	1,5 pont
60001–65000	1 pont
65001–72000	0,5 pont
72000–	0 pont

Dobogóig futott az ELTE

Tájfutóink sikerei a MEFOB-on

Összességében szép eredményeket hozott az ELTE-s versenyzőinknek a VOLT Fesztivál helyszínén megrendezett október 6-7-i Tájfutó MEFOB. A soproni erdőre jellemző szederfoltok által nehezített terepen Egyetemünk képviselői két érmet is besöpörtek, az intézmények közötti összesítésben az ELTE a harmadik helyezést érte el.

„Az ELTE-sek 11 fős csapattal vettek részt az idei tájfutó MEFOB-on; a legnagyobb csapattal a BME érkezett, a legerősebbel a PTE.” – tudtuk meg Hajas Csillától, az ELTE-BEAC Tájfutó Szakosztályának egyetemi kapcsolattartójától. A verseny kiélezettnek ígérkezett, így elsősorban mindenkiket a tisztas helytállás vezérelt. Ezen belül persze szerepeltek konkrét és megvalósítható álmok is, így például a női váltónk az első helyért küzdött, míg az erősebb férfi váltónk a tavalyi 6. helyezését szeretne volna felülmúlni. Mindez nagyrészt sikerült is: október 6-án, szombaton rendezték a váltóversenyeket, ahol a női váltónk (Károlyi Hanga BTK, Őry Luca TÓK és Zsigmond Vanda PPK) a PTE csapata után a második helyen érkezett célba. Az egyik férfi csapatunk (Lukács Sebestyén TTK, Ferenczi Krisztián IK és Györgyi Péter TTK) az 5. helyezést, a másik

pedig a 8. helyezést érte el a versenyen. Tájfutóink összességében pozitívan értékelik a szereplést: „Sikerült a kitűzött célokot elérni, a váltótársak segítettek egymást, a váltásoknál biztatták a következőt, és sikeresen teljesítettük a versenyt. Talán jobb erőnlét esetén még jobb eredmény is születhetett volna.”

A második nap tartották meg a MEFOB egyéni versenyeket, ahol Zsigmond Vanda N21A-ban a 3. helyezést szerezte meg, így ismét dobogóra áll-

hatott. Az egyetemek közti megméretetést a BME nyerte, a második helyen a PTE, harmadik helyen pedig az ELTE végzett.

Tájfutóink egyetértenek abban, hogy egy igazán jó hangulatú versenyen vannak túl, baráti légkör fogadta őket Sopronban. Bár a mostani MEFOB a vártnál kevesebb indulót számlált, az egyetemista tájfutó elit többsége megjelent a versenyen, így az országos bajnokságon megszokott erősségű volt a mezőny eleje. „Sok új kapcsolat szövődött és régi újult meg, valamivel mindannyian többek lettünk ettől a két naptól, amit leginkább úgy lehetne megfogalmazni, hogy erőt és motivációt kaptunk a folytatásra.” – nyilatkozta Zsigmond Vanda, a rendezvény legeredményesebb ELTE-s szereplője.

Az őszi versenyszezon után most a téli alapozási időszak következik a tájfutóknál, amely alatt felkészülhetnek a jövő évi megméretetésekre, a tavaszi szezonra. Zsigmond Vanda szerint a november minden tájfutó életében a pihenés, a regenerálódás időszaka. „Októberben véget érnek a nagy versenyek (OB-k), ilyenkor próbálunk feltöltődni, és szépen lassan célokot megfogalmazni a következő évvel kapcsolatban, hogy már ne csak kész edzéstervvel, hanem kész „eredménytervvel” vágjunk neki az új évnek, példának okáért egy női váltó 1. hellyel a MEFOB-on.”

Verus

Herskó Ferenc

Nobel-díjas tudósainkat felvonultató cikksorozatunk záróakkordjaként most egy magyar származású, izraeli biokémikus, Herskó Ferenc életével ismerkedhetek meg.

A tudós 1937. december 31-én született Karcagon, zsidó szülők gyermekeként. Családjával hét éves koráig éltek itt, majd a második világháború következményeként először a helyi gettóba, később pedig Szolnokra hurcolták őket. Innen a Bécs környéki Strasshofba kerültek, majd a háború lezárásával visszatérhettek városukba. 1950-ben az egész család Izraelbe emigrált. Az események hatására később megírta magyar és héber nyelven is a karcagi zsidók történetét.

Habár szegények voltak, a szülők fontosnak tartották a gyerekek tanítását, így bátyjával együtt a fiatal

fiú egy jeruzsálemi magániskolában kezdte meg tanulmányait. Érettségijének letétele után 1956-ban az akkori ott létező egyetlen orvosi karon, a jeruzsálemi Hebrew University – Hadassah Medical School-on kezdett tanulni, ahol a biokémia szerelmese lett. Orvosi diplomáját 1965-ben, PhD fokozatát pedig négy évvel ezt követően szerezte meg. 1971-ig San Francisco-ban kutathatott posztdoktori ösztöndíja által. Ezután Izraelbe hazatérve az akkor újonnan megnyitott haifai orvosi egyetem kérte fel biokémia professzornak, amely lehetőséget a tudós meg is ragadta.

Az ubiquitinnel kapcsolatos felfedezéseinek nagy része itt látott napvilágot. Kórélettani kutatásainak során az emberi test fehérjéinek lebontását vizsgálta, illetve feltárta „a halál csókjának” folyamatát is. Ezt másnéven ubikvitinálásnak hívják, s ilyenkor egy enzim segítségével egy vagy több

ubiquitin kötődik az adott elpusztítandó fehérjéhez jelölési céllal. Innen pedig a halálra ítélt fehérjének már nincs visszaút, lebontási folyamat áldozata lesz. Az említett 72 aminosav szekvenciájú, az emberi szervezetben és szövetekben nagy gyakorisággal fellelhető fehérjét Avram Hershko két társával – Aaron Ciechanover-rel és Irwin Rose-zal – azonosította. 2004-ben ezen felfedezésükért hárman megosztott kémiai Nobel-díjat nyertek el „az ubiquitin-mediált fehérje lebontás felfedezéséért”.

A professzor jelenleg a haifai Rappaport Family kutatóintézetben dolgozik, illetve a New York University-n tanít patológiát. Munkásságát számos más díjjal is elismerték, mint a 2000-ben elnyert Albert Lasker-díjjal, a 2001-es Wolf-díjjal vagy a 2003-ban részére átnyújtott Amerikai Tudományos Akadémia díjjal.

Solymosi Emőke

Egy kis kémia

Az atomoktól a fehérjékig

A fent olvasható címmel Prof. Dr. Perczel András, Bolyai-díjas kémikus tartott előadást október 17-én a MERT szervezésében, amelyen megtudhattuk, miről is szól a kémia, mennyivel mélyebb kutatásokat végeznek, mint amiről az iskolában tanultunk, és mennyivel bonyolultabb molekulák vesznek körül minket, mint gondolnánk.

A professzor azzal kezdte előadását, hogy megkérdezte a hallgatóságot, mennyire vagyunk jártasak a kémiában. Mivel többen ültünk a padokban, akik nem vegyésznek készültek, nem hagyta ki az „első napirendi pontot”, azaz a kémia alapjainak ismertetését. Úgy fogalmazott, hogy a kémia a tudományok molekuláris szintje, olyan kis méretű dolgokkal foglalkozik, amely az emberek számára szinte felfoghatatlan (de inkább megfoghatatlan). Hogyan tudjuk hát őket megtapasztalni?

Manapság már a legtöbben tisztában vannak azzal, hogy a bennünket körülvevő anyag atomokból, molekulákból épül fel. Mindenki tudja, hogy ezek az apró összetevők szabad szemmel nem láthatók, de vajon érzékelhetünk-e más módon egyetlen molekulát? A válasz meglepő (legalábbis számomra az volt): igen. William Paul Young azt írja *A Viskó* című művében: „az orrunk köt össze minket a legerősebben a múltunkkal, [...] a szaglóérzékünkkel lehet a legbiztosabban visszalépni az elfelejtett múltba”. Ezt kísérletekkel is tudjuk igazolni, ugyanis az illatok molekuláit nagyon kis koncentrációban érezzük, akár egyetlen molekula érzékelése felidézheti bennünk például a friss, ropogós kenyér emlékét.

Az aromák molekuláit már ismerjük (például az ibolya illatát α -jonon és β -jonon alkotja), nagy töménységben azonban ezek kimondottan büdösek, megfelelő hígítási arányban azonban kellemes illatot éreztetnek. Hasonló a helyzet az ízekkel is. A kémikusok ma már képesek elkülöníteni a paprika csípősségét, vagy annak piros színét okozó molekuláit is.

Ahhoz, hogy ezt a világot megismerhessük, valahogy le kell írunk szereplőit. Erre a vegyészek képleteket használnak. A képletírás logikus folyamat, alapját a periódusos rendszerben megtalálható elemek adják. Amikor Mengyelejev 1869-ben megalkotta ezt

a rendszert, csak 70 elemet ismertek. A tudomány fejlődésével ez a szám egyre nőtt, fokozatosan feltöltötték a periódusos rendszer kitöltetlen helyeit, így ma már 112 különböző elemet ismerünk. Az elemek és molekulák ismerete azonban nem igazán nyújt nekünk információt az anyagokról, amelyeket felépítenek. A problémát remekül érzékelteti Kajtár Márton alábbi mondata: „Egy csepp víz jobban hasonlít az óceánhoz, mint egyetlen vízmolekula a vízcsepphez.”

Az előadás során a professzor rávilágított arra, hogy az atomok molekulává rendeződése során nem mozdulatlan, statikus állapotban rögzülnek, hanem folyamatos rezgéssel mozognak. Ez a „görcsös rángatózás” nem véletlenszerű, a molekulák különböző energiaállapotokba kerülnek, és ezek váltogatják egymást. Szemléletesen egy domborzati modellt képzelhetünk magunk elé, amelyen a víz több irányban folyhat lefelé különböző

„gödrökben” összegyűlve. A modellünkhöz csak annyit kell hozzátennünk, hogy bizonyos esetekben a víz folyhat dombnak felfelé is. Ez a potenciális energiafelület ugyanúgy hozzátartozik a molekulához, mint a képlet.

Ezek az izgó-mozgó molekulák építik fel a fehérjéket, amelyek – építőkövek tulajdonságából adódóan – maguk is mozognak. A fehérjéket különböző csoportokba (globuláris, fibrilláris, rende-

zetlen) sorolhatjuk az alapján, hogyan rendeződnek a molekulák. Interneten keresgélve megtalálhatjuk ezen rendszereknek (α -hélix, β -redő) szemléletes képeit. Azt, hogy maga a fehérje milyen rezgést végez, nagyban befolyásolja annak alakja.

Az előadás utolsó részében a fehérjék vizsgálatáról volt szó NMR (nukleáris mágneses rezonancia) készülék segítségével. A fehérjék elemzésére remek lehetőséget nyújt az NMR spektrum vizsgálata. Lehetőségünk van mozgékonyági vizsgálatra, megállapíthatjuk, mekkora a molekula rugalmassága. A fehérjéket a tanulmányozásuk idejére vizes oldatba helyezik. Természetesen ez nem ugyanaz, mint ha közvetlenül a sejtben vizsgálhatnánk. A technikai fejlődésnek hála ma már erre is képesek vagyunk. Manapság mindez egy kimondottan szárnyaló tudományág, az elmúlt években több Nobel-díjat is osztottak az ilyen területen végzett kutatásokért, és Perczel András szerint a következő évtizedben is több fog még gazdára találni a témával foglalkozó tudósok között.

Lezárásként kötetlen kerekasztal-beszélgetés kezdődött többek között a biotechnológiáról, gyógyszeriparról és a génmódosított élelmiszerekről. Ma már rengeteg orvosságot fehérjék segítségével állítanak elő, mivel a szintetikus gyógyszerekkel ellentétben nincsenek mellékhatásaik. Valószínűleg ez a jövő: a személyre szabott medicina kora. Pár évvel, évtizeddel korábban a tudományos hozzáállás szerint a fehérjéknek nem volt jövője a gyógyszer-gyártás terén, azonban ezt a jelenséget a tudomány sok területén megfigyelhetjük (azaz Arthur C. Clarke első törvénye szerint: „Ha egy köztisztviselőnek örvendő, öreg tudós azt állítja valamiről, hogy lehetséges, akkor minden bizonnyal igaza van. Ha azt állítja, hogy lehetetlen, nagy valószínűséggel téved.”).

Végül lemehettünk az északi épület alagsorába, ahol megcsodálhattunk egy NMR készüléket. Sajnos, mint minden hasonló szerkezet, ez sem kimondottan látványos, de hatásos háttérrel adott az előadás lezárásának, közelebb hozta hozzánk a képeken látható, számunkra idegen világot, és nem utolsósorban lehetőséget nyújtott pár humoros anekdota felidezéséhez is a géppel kapcsolatban.

Saáry Ákos
tudositas@nyuz.elte.hu

A tudományért mindhalálíg

Reguly Antal és Cholnoky Jenő munkássága

Az elmúlt hetekben mindig egyetlen kutató életéről olvashattatok a Nyúz hasábjain. Most – a rovat történetében először, de valószínűleg nem utoljára – két neves felfedezőnk kalandos pályafutásáról írunk nektek.

REGULY ANTAL

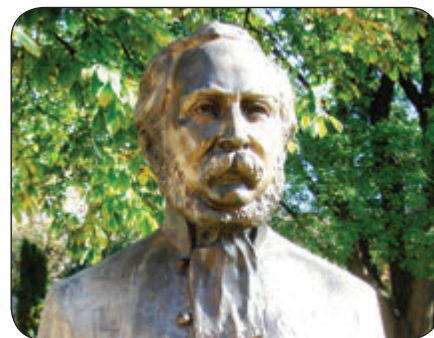
Kezdeként az „Észak Kőrösi Csomájaként” emlegetett Reguly Antal munkásságába nyerhettek bepillantást. Az elnevezés igen találó, mivel a néprajzkutató-utazó gyakorlatilag ugyanazzal a céllal járta a világot, mint a korábbiakban már megismert Kőrösi. A különbség az, hogy eheti első alanyunk a magyar nyelv finnugor eredetére igyekezett bizonyítékot találni, főként Észak-Európában és Oroszországban.

Reguly Antal 1819. július 11-én, Zircen, egy polgári családban született. Édesapja jogász volt, a zirci ciszterciták ügyvédje. Történelem iránti szeretetét és tudásszomját, valamint német nyelvtudását otthonról hozta. Gimnáziumi tanulmányait Székesfehérvárott végezte. Ezekben az években kezdett el benne kibontakozni az utazás iránti vágya. Egyik zirci rokona anyagi támogatást nyújtott neki, így hódolhatott szenvedélyének, és bejárhatta Bécs környékét, valamint a Felvidéket. Apja hozományaként jogot hallgatott először Győrben, diplomáját azonban már Pesten szerezte meg, de soha egyetlen percet sem dolgozott mint jogász. Miután mindössze húsz évesen elvégezte az egyetemet, anélkül, hogy

hazalátogatott volna, útnak indult Pestről. Nyolc éves kutatóútja során bejárta egész Nyugat-Európát, emellett behatóan tanulmányozta és körbeutazta Finnországot, Svédországot és Oroszországot. Az eddig megismert kutatókkal ellentétben ő soha nem hagyta el Európa földjét, mert meggyőződése volt, Kőrösivel ellentétben, hogy a magyarok őseire valahol a kontinensünkön fog rábukanni. Teóriája a tudomány jelenlegi állása szerint beigazolódni látszik.

Első expedícióját 1839-ben kezdte meg. Eredetileg csak Svédországba ment volna tanulmányi útra, de Stockholmban megismerkedett egy finn könyvtárossal, aki igen nagy hatással volt rá. Valószínűleg ekkor döntötte el véglegesen, hogy a magyarok őseinek felkutatására szenteli életét. Stockholmból Finnországba utazott, ahol rendkívül gyorsan, mindössze másfél év alatt tökéletesen elsajátította a nyelvet. 1839-től 1847-ig lovas kocsival, kutyaszánnal, rénszarvasszánnal és gyalogosan összesen harmincezer kilométert tett meg. Nyolc éves expedíciója során szélsőséges időjárási viszonyok között tanulmányozta a lappokat, és európaiak közül elsőként gyűjtött olyan anyagokat, amelyek

alátámasztják a finnugor nyelvrokonság elméletét – ez később több nyelvtudósra is nagy hatást gyakorolt és inspirálónak bizonyult a kutatások számára. 1841-ben Helsingforsban (a mai Helsinki) észtil tanult és a finn akadémia munkásságát elismerve a levelező tagjává választotta. Később, 1842-ben Magyar-

országra is eljutottak az akkoriban még főként csak nyelvészeti területen elért eredményei, így nem csak a finn, de a Magyar Tudományos Akadémia is tagjává fogadta és érdeklődve tekintett elméleteire, illetve leírásaira. Kutatóútja során két éves északi tartózkodás után Szentpétervárra ment, hogy felkészüljön a kelet-európai finnugor népek (zürjén, komi, mordvin, cseremis, mari, török-csuvasz) tanulmányozására. Oroszországi munkáját már az MTA is támogatta, így minden biztosítva volt ahhoz, hogy sikerrel járjon. Útja során részletes leírásokat készített a népcsoportok szokásairól, énekeket gyűjtött, elemezte a nyelvi hasonlóságokat. Keletről a votjakok (udmurtok) és baskírok földjén keresztül ért el az Urálhoz. A hegyláncon átkelve jutott el a vogulokhoz. Itt már szótárt is készített, mondákat, népmeséket jegyzett le. Mindeközben elkészítette a Kalevala első fordítását is. Innen indult el a legdélebben élő finnugor nép, a cseremis felkutatására. Később egyébként visszatért még a hegyekbe és elkészítette az Urál vidékének részletes térképét. Mikor visszatért Szentpétervárra a hétládányi gyűjteményével – amely alapvetően saját naplójából és lejegyzéseiből állt, de tartalmazott gipszmintákat és néprajzi tárgyakat, sőt, a magyar tudomány történetében először fényképeket is – kijött rajta a nyolc évnyi megterhelő és megállás nélküli munka eredménye és súlyosan megbetegedett. Felbecsülhetetlen értékű anyagát hazaküldte az Akadémiának, de ekkor még nem tért vissza szülőföldjére. 1847-ben már súlyos betegen jött haza, és az MTA segítségével nekiállt feldolgozni a leírt és megszerzett tudásanyagot. Kevés itthon töltött ideje a felhalmozott irodalmi anyag katalogizálásával foglalkozott, mindemellett a magyarországi palócságról készített felméré-

seket illetve tanulmányokat, amelyeket később olyan neves antropológusok használtak fel, mint Toldy Ferenc vagy Dr. Henkey Gyula. Ezekből az anyagokból készült az első magyarországi néprajzi kiállítás. Egyre súlyosbodó tünetei okán egy németországi szanatóriumban kezelte magát, de betegségéből soha nem tudott kilábalni. Élete utolsó éveit Budán töltötte, ahol jórészt lexikális leírásokat készített, Hunfalvy Pál segítségével.

Azt ugyan nem élhette meg, hogy teóriái bizonyítást nyerjenek, de a legtöbb eddigi kutatóval ellentétben, munkásságát mind itthon, mind külföldön még életében elismerték. Emléke és életútja előtt a szülővárosa, Zirc tiszteleg, nevét pedig az Urál egyik csúcsa őrzi.

CHOLNOKY JENŐ

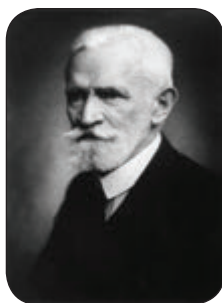
E heti második alanyunk a földrajztudós Cholnoky Jenő.

Cholnoky 1870. július 23-án látta meg a napvilágot, Veszprém városában. Édesapja – akárcsak a fent említett Reguly Antalé – ügyvédként dolgozott. A családjukat nem kerültek el a tragédiák, a nyolc testvér közül három fiatalon elhunyt. Annak ellenére, hogy már gimnáziumi éve alatt aktívan érdeklődött a földrajz iránt – ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy már ekkor „földrajz-könyveket” írt – édesapja műszaki pályára szánta mondván tanárként nem lesz képes megélni. Egyetemi tanulmányait ezért a budapesti Műegyetemen végezte. 1892-ben a diploma megszerzése után tanársegédként kezdett tevékenykedni az egyetem kiemelkedő professzora, Klimm Mihály mellett. Ekkoriban hozta össze a sors az akkora már világhírnevet szerző Lóczy Lajossal. Az elismert felfedező újraélesztette benne a földrajztudomány iránt érzett szenvedélyét, és felszította kutatói ábrándjait. Lóczy 1894-ben asszisztensi állást ajánlott neki, amelyet nagy lelkesedéssel el is fogadott, így megkezdték a közös munkát a Tudományegyetem földrajzi tanszékén. Munkássága során kiderült, hogy mérnöki szaktudásának jó hasznát veheti a geográfiai kutatómunkában.

1896-ban mestere utasítására és ajánlásával egy igen szerény ösztöndíjjal a zsebében Kínába utazott, ahol Lóczy kérésére tanulmányozni kezdte a Kína-alföld nagy folyóinak deltavidékét. Fő feladata az volt, hogy fényt derítsen és lejegyezze a Huang-ho és a Jangce mederváltozásainak okait és körülményeit. Expedíciója a vártnál tovább, közel 2 évig húzódott. Ezalatt feldolgozta a deltavidékek hidrográfiáját, emellett felfedezett egy jelentős lávavidéket Mandzsúriában, és a néprajztudomány részére jelentős segédanyagot halmozott fel az addig Európában kevésbé ismert népcsoportokról. Naplója, amely még ma is megtekinthető, hihetetlen pontos mérnöki ábrázolást nyújt közel 1300 vízépítményről.

Hazatérve munkáját elismervén adjunktussá léptették elő. Második doktori oklevelének megszerzésekor ismerte meg leendő feleségét, Barrois Petronellát, így nem csak szakmai, hanem magánéletében is meghatározó előrelépés következett. A későbbi házasságból három gyermeke született: Béla, Tibor és Ilona. Béla apjához hasonlóan kutatói pályára lépett, ámbar a biológiában, és azon belül is a botanikában szerzett elismerést. Öccse, Tibor pedig a Műegyetem Kossuth-díjas tanára lett.

1905-ben a Kolozsvári Tudományegyetem felkérte professzorának, és megbízták a tanszék vezetésével. Cholnoky közel tizenöt éves ott tartózkodása alatt megreformálta, és innovatív ötleteivel gazdagította az egyetem tanrendjét és tudományos életét. Ekkoriban az egyetemi elfoglaltságai mellett az Erdélyi Kárpát Egyesület elnöki pozícióját is betöltötte. Az 1919-es román megszállás után el kellett hagynia Erdélyt és az egyetemet, Magyarországra menekült

családjával. Hírnevének és szaktekinvélyének köszönhetően a kor politikai rezsimje bevonta a béketárgyalásokat előkészítő bizottságba. 1920-ban a Magyar Tudományos Akadémia beválasztotta levelező tagjai közé, a rákövetkező évben pedig megörökölte Czirbusz Gézától a Budapesti Tudományegyetem tanszékvezetői posztját. Elődjétől kifosztott, elhanyagolt és a politikai események által megtépázott tanszéket vett át, amelyet Kolozsvárott szerzett tapasztalataival és sok éves rutinjával, valamint kitartó munkájával sikerült újra felvirágoztatnia. Tanítványai sorából olyan kiváló professzorok emelkedtek ki, mint Bulla Béla, Kéz Andor, Szabó Pál Zoltán, Kádár László. Hetvenéves koráig rendíthetetlenül dolgozott, amikor is 1940-ben, 44 évnyi fáradhatatlan munka után nyugállományba vonult, de még tíz évig, egészen haláláig folyamatosan publikált.

Jelentősége több területen is megnyilvánult például a hidrológiában, a klimatológiában, valamint a geomorfológiában is. Nagy szerepe volt nyugati elméletek meghonosításában. Kutatásai és elméletei meghatározóak a mai tudományos életben is. Mintegy 50 könyvet adott ki, továbbá 700 különféle tudományos dolgozata és népszerű cikke jelent meg. Lebilincselő előadó volt, egyetemi előadásain a tantermek zsúfolásig megteltek. Szerte az országban több ezer népszerű földrajzi előadást tartott. Ő vetített először színes diákat Magyarországon, amelyeket maga állított elő fekete-fehér diapozitívok átfestésével. A mérnöki pontosságú szakmai rajzokon kívül mesteri grafikákat készített és művészi tájképeket festett.

Kitartásuk szolgáljon ragyogó esthajnalsillagként Nektek a ZH időszak sötét égboltján.

Z&C

KEBÉL
Kalandozások és Elméleti Biológia és
Évoldó világában

következő előadása

Ósi Attila
**DINOSZÁURUSZOK ÉS EGYÉB ŐSHÜLLŐK
A BAKONYBÓL**

AZ IHARKUTI ŐSLENYTANI KUTATÁSOK-
LEGJABB EREDMÉNYEI

2012. november 15. 18 óra
ELTE TTK Déli tömb Fejér Lipót teremterem (0-805)

ELTE TTK BI Növényrendszertani, Ökológiai és Elméleti Biológiai Tanszék
<http://ramet.elte.hu/~kebel/>

**FOLDI
HAL**

KIRAKAT
2012. NOV

ELSŐ 40 JELMEZES A

ILLYÉS SÁNDOR SZAKKOLLÉGIUM

A 2012/2013-AS TANÉV ŐSZI FÉLÉVÉBEN ISMÉT MEGRENDEZÉSRE KERÜL AZ ILLYÉS SÁNDOR SZAKKOLLÉGIUM ELŐADÁS-SOROZATA, AMELY EZ ALKALOMMAL ELSŐSORBAN NEVELÉSTUDOMÁNYOK, AZON BELÜL PEDIG FŐKÖRÉ CSOPORTOSUL MAJD. AZ ELŐADÁSOK KÖZÖTT HELYET KAP A GERONTO-ANDRAGÓIA TÉMAKÖRE, KÍMÉLET ÉS A NEVELÉSTÖRTÉNET TANULSÁGAI IS. AHOGY AZ MÁR HAGYOMÁNNYÁ VÁLT, ISMÉT ISMERETTERJESZTŐ ÉRTELMEZÉSEKRE SZÁMÍTHATNAK A LÁTOGATÓK, MELYEKBEK GYAKORI A TÖBB-, ILLETVE ÚJ PERSPEKTÍVÁS MEGKÖZELÍTÉSEK MELLETT PEDIG A KAPCSOLATI TÖKE NÖVELÉSÉRE IS ALKALMASAK EZEK A RENDEZVÉNYEK.

A 2012/2013 ŐSZI SZEMESZTER PROGRAMJA AZ ALÁBBIK SZERINT ALAKUL MAJD:
PETHŐ LÁSZLÓ ELŐADÁSA INDÍTTJA A FÉLÉVET „IDŐSKORI TANULÁS” CÍMMEL 2012. NOVEMBER 14-ÉN 18:00 ÓRÁN A KAZINCZY UTCAI ÉPÜLETÉNEK 305-ÖS TERMÉBEN, MAJD KÉT HÉTTEL KÉSŐBB ŐT KÖVETI HALÁSZ GÁBOR: „FELŐADÁSA 2012. NOVEMBER 28-ÁN 18:00-19:15 KÖZÖTT, AZONOS HELYSZÍNEN.

2012. DECEMBER 14-ÉN MIKONYA GYÖRGY ELŐADÁSA LESZ HALLHATÓ „ELFELEJTETT MÚLT – A NEVELÉSTÖRTÉNET” CÍMMEL 16:00-17:15 KÖZÖTT AZ ELTE PPK KAZINCZY UTCAI ÉPÜLETÉNEK 314-ES TERMÉBEN.

ELSŐ RENDEZVÉNY FACEBOOK ESEMÉNYE: [HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/EVENTS/440209632703883/](https://www.facebook.com/events/440209632703883/)

ES-KEMIAS LOWEEN

-KAZINCY UTCA 3.

EMBER 15. 21:00

JÁNDÉK WELCOME-DRINKET KAP!

Jelmezben: ingyen!
ELTE: 200 Ft
Külsős: 500 Ft

NUM SZABADEGYETEMI JELLEGŰ
LEG ANDRAGÓGIAI TEMATIKÁK
NA FELSŐOKTATÁSI RENDSZERE
S KÖZÉRTHETŐ PREZENTÁCIÓK-
IS. AZ ISMERETANYAG-GYŰJTÉS

0-19:15 KÖZÖTT AZ ELTE PPK
FELSŐOKTATÁS KÍNÁBAN" CÍMŰ

ÖRTÉNET TANULSÁGAI" CÍMMEL

A TÉTÉKÁS NYÚZ SZERKESZTŐSÉGE EBBEN A FÉL-
ÉVBEN IS LELKES HALLGATÓK JELENTKEZÉSÉT VÁRJA
OLVASÓSZERKESZTŐI, TÖRDELŐSZERKESZTŐI ÉS
CIKKÍRÓI FELADATOK ELLÁTÁSÁRA. HA SZERETED
A CSAPATMUNKÁT, A KELLEMES TÁRSASÁGOT ÉS A
JÓFAJTA PIZZÁKAT, AKKOR NEKED IS ITT A HELYED.
NINCS ELÉG ÖNBIZALMAD AZ ILYEN MUNKÁHOZ?
SEMMI GOND, GYERE EL EGY SZERKESZTÉSRE, ÉS
NÉZD MEG A SAJÁT SZEMEDDEL, HOGYAN KÉSZÜL EL
EGY-EGY LAPSZÁM. JELENTKEZNI ÉS INFORMÁLÓDNI
A FOSZERKESZTO@TTKHOK.ELTE.HU CÍMEN TUDSZ.

ELTE
KORTÁRS
SEGÍTŐ CSOPORT

2012 őszi ÜGYELET

TTK Déli épület
HÖK tárgyaló 00.732-es terem

Szerdánként:
10 órától 18 óráig

Más időpontokban keress minket e-mailen:
info@kortars.elte.hu

További információ:
www.kortars.elte.hu

Derű az éterben

Jókedvre hangolva

Mindannyian ezer és ezer különféle kíváncsalmat dédelgetünk, de mi az a bizonyos egy, amelynél nincs tovább, mi lehet a társadalom végső célja? Egy nem is olyan könnyen meghatározható eszmét vajon mivel lehet becsülni?

Ezt a kissé közhelyes légkörrel körbevett, ám közel se oly egyszerű kérdést már az „antik világ” filozófusai is közkedvelten tették disputáció tárgyává. Arisztotelész például magát a boldogságot tekintette végső célnak. Egy olyan nehezen megfogható érzésként fogalmazta meg, amiért kizárólag önmagáért sóvárgunk. Meglátása szerint a boldogság – beleértve a remek közérzetet, és megelégedett életet – a legfőbb jó.

E kérdéskör a pszichológiát a XX. század közepétől kezdte el tüzetesebben foglalkoztatni, amikor is a javuló anyagi helyzettel párhuzamosan a boldogságszint nem emelkedett. A lélek doktorai a boldogságot szubjektív jólétként definiálják, vagyis ez az összességében elégedett életet, a gyakori pozitív, és ritkán negatív érzelmek átélését foglalja magába.

Rengeteg kutatás bizonyítja, hogy a felhőtlen kreativitásra, a problémákkal való hatékony megbirkózásra, nyitottságra, odaadásra mind jótékony befolyással bír. Következtetésképp az érdeklődést és segítőkészséget a környezetünk is észreveszi, így magával csalja az ismerősök, barátok kedves atmoszféráját.

Fontos leszögezni, hogy a szubjektív jólét 50%-ban van kódolva a génjeinkben, az életkörülményeink 10%-ot tesznek ki, míg a maradék 40%-ot teljesen mi formáljuk tetteinkkel. Kutatások során bebizonyosodott, hogy az emberek roppant gyorsan adaptálódnak pozitív és negatív eseményekhez egyaránt, olyannyira, hogy ezek mindössze 2-3 hónapig befolyásolják csupán hangulatukat. Voltaképpen néhány hónap leforgását követően a pozitív történések is megfosztottá válik „mágikus” jutalmazó erejétől. Amennyiben a boldogságot pozitív eseményekkel próbáljuk fenntartani, folytonfolyvást kutakodnunk kell a múlandó jókedv „elixírje” után, ez a „hedonikus taposómalom” jelenséghez vezet. A pénzhíány valóban negatívan manipulálja a

jólétet valószínűségét, ám egy átlagos anyagi helyzet felett, elveszti markából a boldogságszint növelésének hatalmát. Az elsődlegesen materiális célokat hajszoló lelke, az átlagostól magasabb szorongásos és depressziós terhekkel van átszőve, főleg ha a média rongyosra preferált üzenetével vegyül, miszerint: a fogyasztás boldogságot szül.

Mindennek ellenére a társadalom jólétét egy kisajátított, pénzügyi haladás eszméjével átitatott piac határozza meg. Sokan hangsúlyozzák, hogy a GDP gyenge „fegyver” a szegénység felszámolása érdekében dúló adózók harca megvívásához, sőt még a pusztán anyagi jólétünket sem tükrözi. Csupán a gazdaság és a siker drasztikus mérőszáma, amely a gazdasági műveleteket összesíti.

Simon Kuznets már 1934-ben óva intett, hogy „Egy nemzet jólétére csak ritkán lehet a nemzeti jövedelemből következtetni.” Ki volt ő? A GDP megformálásában elemi szerepet vállaló közgazdász. 1968-ból Robert Kennedy 37. amerikai elnököt idézve, „A bruttó nemzeti termék, mindent mér, kivéve azt, ami az életet érdemlegessé teszi.” Ezzel a GDP „lerombolásának művészetét” alkotta meg. Mennyire eszement és igaz, miszerint képtelen mérni az élet érdemlegességét. Az embereknek saját és családjuk egészsége, boldogsága számít igazán. A pénz nem oly mértékben, mint sokan hiszik, ezt tucatnyi felmérés támasztja alá.

Kutatók a The New Economics Foundation-tól megalkották a Happy Planet Index-et, amely az emberi jólét abszolút új mutatójává válhat, illetve a fejlődésre egy friss, a szokásostól eltérő perspektívából világít rá. Ez a mérőszám az emberek egészség, illetve boldogság utáni szükségletét helyezi előtérbe, miközben determinálja a jelenlegi és a jövő generációinak fenntartásához elengedhetetlen természeti forrásokat. Három heterogén jelzőszámot vesz alapul a HPI, az ökológiai lábnyomot, saját bevallás alapján az étellel való elégedettséget és a várható élethosszt. E metódus segítségével össze lehet hasonlítani nemzeteknek a hosszú jólét biztosítására tett igyekezetét, és az arra való próbálkozását, hogy eközben az erőforrásokat az igazságosnál ne fogyasszák nagyobb mértékben.

Ez az alternatív index a GDP-vel homlokegyenest eltérő rangsort tár elénk az országokat illetően. A legutóbbi felmérés szerint a legmagasabb HPI-t a közép-amerikai kontinenshídon elterülő Costa Rica tudhatja magáénak. Itt a várható élettartam 78 és fél év, egyedi pezsdítő latinos hangulat révén szociálisan összekapcsoltak, és a Földön az egyik legmagasabb írni-olvasni tudás arányával megáldott ország, mindezt a nyugati világra jellemző erőforrás igénybevételek egynegyedéből teremtik meg. Megújuló energiaforrásokból fedezik az elektromosságuk 99%-át. Megdöbbentő, hogy hadseregüket már 1949-ben megszüntették, ehelyett az egészségügyre, oktatásra, szociális programokra fókuszálnak. Összehasonlításképp például, kis hazánk a 103., az USA csak a 105. helyet birtokolja.

Némi bizakodással a jövő viadala lesz erre a szintre emelni a globális átlagot.

Amikor ez megtörténik, akkor végre elkezdhetjük megteremteni idilli bolygónkat. Addig se felejtjük el szociális kapcsolatainkat ápolni, aktív életet élni, figyelni a világ apró rezdüléseire, folyton folyvást tanulni, érdeklődni, illetve az igazán gazdaságellenes ténykedést, az adakozást sem hanyagolni. Az önzetlenség, könyörület összekötődik agyunk jutalmazási mechanizmusával. Ezek a cselekedetek boldogabbá tesznek, és nem meglepő módon a kék bolygót se teszik tönkre.

Kőnig Rita

Állás. Pont?

Ifjúsági munkanélküliség az EU-ban

Jelenkori társadalmunk egyik leggyakrabban előjövő témája a fiatalok és pályakezdők sokaságát érinti széleskörűen az Európai Unió egészét tekintve. Bár olykor a betöltendő munkahelyek is igen kétséges egzisztenciájúak, gyakran a legfőbb problémát mégis a tájékozatlanság, és a tudatos gondolkodás hiánya okozza.

Jelenleg az EU-ban körülbelül 25 millió regisztrált munkanélküli található, amelyből 5 millió az olyan 15-24 év közötti fiatal, aki nem tanul és nem is dolgozik. A ráták különbözőféléképp oszlanak szét az országokban – míg Luxemburgban a legalacsonyabb, addig Spanyolországban a legmagasabb, Magyarország pedig a középmezőnyben foglal helyet. Sajnálatos tény, hogy az álláskeresők csak igen kis hányadának van elegendő szabad hely, körülbelül 2 millió – bár az is igaz, hogy ezek sem töltődnek fel könnyen. Ennek okai közé tartozik, hogy léteznek különösen hátrányos helyzetű csoportok, amelyek közé tartoznak a fogyatékkal élők, a rokkantak, a bevándorlók (az ő helyzetüket már törvény szabályozza), valamint a nők is.

PROBLÉMÁK ÉS KÖVETKEZMÉNYEK

Igen nagyarányú a fiatalok hosszú távú munkanélkülisége: nagyjából 28%-uk több mint egy éve állás nélkül van. Az viszont tendenciává kezd válni, hogy aki huzamosabb ideig nem talál munkát, az végérvényesen kiesik az álláskeresők sorából. Ez jelentős, minimum 1,1%-os GDP kiesést is jelent, de talán az általános morálvesztés sokkal rosszabbul érinti a társadalmat. A munkanélküliség okai között elsőként szerepel a gazdasági helyzet, a gazdaság növekedésének visszaesése, amelynek egyenes következménye, hogy nem teremődnek új munkahelyek. Leépítésekre akkor is sor kerülhet, amikor gépesítés miatt feleslegessé válik a munkaerő, hiszen így nagyobb megtakarításokat tud egy cég eszközölni. Az is gondot okozhat, ha egy adott területen nem a megfelelő hiányszakmákat kielégítő képzéseket nyújtanak, vagyis nem lesznek megfelelően képzett szakemberek a betöltendő állásokra.

Számos egyéb ok is felelős lehet a fiatalok munkanélküliségi problémáinak kialakulásában. Sokuknál előjövő gond

a munkatapasztalat hiánya, amely megnehezíti a pályakezdők álláskeresését, munkába állását, hiszen gyakran nagyon kevés a kizárólag elméleti háttér igénye egy adott területen. A felsőfokú végzettségűeknél az egyes szakmában lévők aránya nem jól oszlik meg, és egyes területeken túlképzés, míg máshol erős hiány jelentkezik, amelyek nem telnek be. Ez túlképzettségénél is ugyanolyan problémákat szülhet, mint alulképzettség esetén: a munkaerő igények és az iskolázottság közötti eltérések jelentőssé válnak, amelyek a pályaeztelenség miatt léphetnek fel.

Végül azt is érdemes megemlíteni, hogy a nyugdíjkorhatár igen magas, amely miatt később kerülnek ki az idősebbek a munkaképes korból, hogy átadják helyüket az új, frissebb generációnak.

AKCIÓK – REAKCIÓK

Az EU-n belül különféle szerveződések jöttek létre éppen azért, hogy a fiatalok foglalkoztatása gördülékenyebb alapokra támaszkodhasson. Az egyik ilyen legfontosabb lépés között tudható a lemorzsolódás problémájának kezelése, és az ösztönzés, hogy az elkezdett szakot mindenképpen fejezze be a hallgató. Ez azért is fontos, mert így megelőzhető a morálvesztés amiatt, ha valaki nem érzi „otthon” magát valamilyen szakmában. Ehhez az is szükségeltetik, hogy a képzési program során lehetőség nyíljon munkahelyi gyakorlatra, hiszen ennek ténye sokat nyomhatja a latba pályakezdőként, és motiváló tényezőként is hathatna. Ennek biztosítása persze a szociális partnereken is múlik, akiket ösztönözni kell ilyen programok kidolgozására és gondozására. Ezt már Magyarországon is komolyabban kezelik, és kormányzatilag támogatják az efféle törekvéseket. Ezen kívül az önkéntes munkák is rendkívül jól mutatnak az önéletrajzokban.

HOL ÉRDEMES KERESNI?

Léteznek kifejezetten munkakeresőknek kifejlesztett hálózatok, ahol nem csak a tanulmányaikat frissen elvégzett fiataloknak nyújtanak segítséget. Ilyen például az EURES (European Employment Services), az Állami Foglalkoztatási Szolgálatok hálózata az EU-n belül, amely minden tagállamban megtalálható. Működési körébe tartozik a tanácsadói hálózat, valamint az EURES portál, ahol több mint egy millió állásajánlatra lehet rákeresni. CV-ket is fel lehet tölteni az oldalra, illetve közvetlen elérést is találunk egyéb különböző állásvadász oldalakra. Ugyanitt félévente frissített adatokból tudhatjuk meg azt is, hogy a külföldi munkavállalás alkalmával mire kell odafigyelnünk, például a kiutazásnál, vagy hogy az adott ország életkörülményeihez hogyan alkalmazkodjunk. Nagy előnye az oldalnak, hogy az oda kikerült állásajánlatokat gondosan ellenőrzik, így megbízhatóságuk garantált.

A különféle szakmák iránt Európaszerte másképp van kereslet. Például a szezonális munkavégzés, főként a vendéglátáshoz kapcsolódóan, a nyári és/ vagy téli szezonban nagyobb munkaerő befogadására képes. Az egészségügyben továbbra is munkaerőhiány tapasztalható, valamint az építőipari szakmunkások és gépészmérnökök iránt is nagy a kereslet, de az IT-szektorban lévők is kedvező helyzetben vannak.

LEHETŐSÉGEK KÜLFÖLDÖN

Ha itthon mégsem találunk a helyünket, akkor még mindig ott a lehetőség külföldi munkavállalásra. Az EU-n belül szabadon közlekedhetünk, és alkalmas nyelvtudással rengeteg lehetőségünk nyílik az elhelyezkedésre. Felmérések szerint a magyar fiatalság legnépszerűbb célállomásai között az angolszász országok mellett Ausztria és Németország szerepel. A tagállamok nyitottak, hiszen a magyar dolgozókat külföldön szorgalmasnak és megbízhatónak tartják. Nem kell tehát megijedni a lehetőségtől, de nem árt észben tartanunk, hogy megfelelő utánajárás nélkül kellemetlen meglepetések is érhetnek.

Michael Kay
tnt@nyuz.elte.hu

Rozsda-gyár

Barnamezők Magyarországon

Az egész világon nagy változásokon ment át – és megy át ma is – a gazdaság. Az 1950-es és 1970-es években még jól prosperáló területek mára már elhagyott romos, rozsdás romhalmazokká redukálódtak, többek közt ezeket a régi elhagyott területeket nevezzük rozsdáövezetnek vagy barnamezőnek.

A barnamezők az egész világon nagy problémát jelentenek az államnak és az állampolgároknak egyaránt. Több probléma is van velük, hiszen ezek az egykoron virágzó gyártelepek rendkívül sok szennyezőanyagot engedtek a szabadba – sokszor nem is feltétlen szándékosan – így ezen területek talaja rendkívül rossz minőségű, sőt mérgező is lehet a belekerült vegyszerektől, higanytól vagy más az ipar által használt anyagoktól.

Ezenkívül rontják a városképet is. Nekünk sem kell messzire mennünk az Egyetemtől, elég csak a ZP felé indulva a szomszédos, parlagon heverő területre tévedünk, tágabb értelemben véve az is barnaövezet. De ha szigorúbbak szeretnénk lenni, akkor tovább kell sétálnunk az Egér út felé, ahol megannyi ipari területtel találkozunk, amelyeknek a kihasználtsága messze nem megfelelő – ezek is barnamezős területek – akár csak a Csepel-sziget felénk eső része, amelyre ráláthatunk, ha a Déli Tömb felsőbb emeleteiről kinézünk.

Tehát ezek a rozsdáövezetek sokszor egészen beékelődnek a városainkba elcsúfítva a városképet. De a jelenség nyugaton is jelen van, hiszen ki ne hallott volna már a londoni új bank negyed, amely szintén egy egykori rozsdáövezetből nőtt ki. Ugyanis a valaha kikötőként üzemelő dokk negyedet alakították át és változtatták a pénzügyi világ egyik gócpontjává.

Magyarország persze nem ilyen szerencsés, nálunk halmozottak a problémák és halmozottan megoldhatatlanok is. A szocialista blokkhoz tartozva a hazai gazdaságpolitika az erőteljes iparosítást propagálta, így rendkívül sok olyan területen húztak fel gyárat, amelyek most már

nem üzemelnek, hiszen eredendően gazdaságtalan volt a termelésük. Az sem segített a helyzeten, hogy a hidegháború alatt több tízezer orosz katona állomásozott az országban. Az ő laktanyáik és bázisai szintén a barnamezős területeket gyarapítják. A kifutópályák betonrengetegek, az elhagyott rossz minőségű anyagokból felépült laktanyák ma már lakatlanok. Ha jártatok már Szolnokon

vagy esetleg odavalósiak vagytok biztosan találkoztatok már a problémával, hiszen a városban már az első világháború előtt is sok katona állomásozott.

A túlzott iparosítás mellett további probléma volt az is, hogy piacgazdaság nélkül ingatlanpiac sem volt, így nem számított az, hogy ezek a területek mennyire ékelődnek be a városmagba. Így nem volt jelentősége, hogy miként gazdálkodnak a területekkel illetve, hogy milyen – ma már értékes vagy értéktelen – területet építenek be vagy hagyják, hogy az enyészeté legyen.

A problémák halmozottan megoldhatatlanok is, hiszen a rendszerváltás alatt ezek a területek állami tulajdonba kerültek, azóta pedig sokszor társbérletbe vagy haszonbérletbe. A

rendezetlen és nem egy kézben lévő tulajdonjogok, az eltérő érdekek és az ingatlanspekuláció rendkívül megnehezíti ezen területek hasznosítását illetve rehabilitációját.

Másik hazánkra jellemző probléma, amely a barnamezőket illeti, hogy az előbb már említett rendszerváltozást követően betelepülő nyugati vállalatok nem ezeket a régebben ipari funkcióval rendelkező területeket vásárolták meg, hogy aztán új gyárat, logisztikai központot vagy mást építsenek rajta, hanem új, zöldmezős, a mezőgazdasági művelés alól kivont földeket, amelyek jellemzően a városok határában találhatóak, így könnyen megközelíthetőek. Viszont újabb potenciális barnamezőket termelnek a letelepülő cégek, amik egyszer majd az utókorra szintén nehéz problémát hárítanak. Igaz, akkor talán a legnagyobb gondot az fogja jelenteni, hogy ezek a területek egykori mezőgazdasági területeken fekszenek, így ezen nem terem majd gabona, zöldség, gyümölcs, amely egy túlnépesedő bolygón komoly problémát jelenthet.

Meglepő adat, hogy fővárosunk területének 13%-a ilyen barnamezős terület, valamint, hogy az összes magyarországi barnamező 1/3-a itt található Budapesten – számszerűleg 4000 hektár.

Azonban mint minden problémára, ezekre is lehet találni megoldást – ha keresnek. A rendezetlen tulajdonviszonyok miatt sok hasonló gondot és rehabilitációt PPP (private-public-partnership) formában oldanak meg. Továbbá azért is szükséges az állam részvétele ezekben a folyamatokban, mert mint minden más területen itt is sokkal költségesebb az utólagos rendbetétel, mint a folyamatos odafigyelés, gondoskodás. Hiszen a szennyezett földet ki kell cserélni, ahogy a rozsdás szerkezeti elemeket is, illetve fel kell törni a megrepesztett betont, amit megrepesztett a jég, amely a beszakadt tetőn át jutott be az épületbe stb.

Egyszóval újfent nem állunk jól. Azonban a cél itt is ösztönző, hiszen ilyen terület például az egykori Ganz gyár területén található Millenáris Park.

Törceee

Szóts István nyomában

1912, 1947, 1998...

Csak néhány évszám, ami talán semmit, vagy talán teljesen mást jelent valakinek, aki nem rajong a klasszikus filmek iránt.

Pintér Judit és hozzá hasonló szakértelemmel rendelkező filmesztéták különös precízséggel válogatták össze azokat a filmeket, amely Móra Ferenc regénye alapján 1947-ben készített Ének a búzamezőkről című alkotása volt. Pintér Judit, és hozzá hasonló szakértelemmel rendelkező filmesztéták különös precízséggel válogatták össze azokat a filmeket amely sorozat első bérlete a *Szóts István nyomában* címet kapta és 8 héten át tekinthető meg az Uránia Nemzeti Filmszínházban 2012. november 05-től minden hétfőn.

Az első vetítést Lehoczky László Premier előtt című Szóts Istvánnal készített interjújának levetítése előzte meg. Meghívott előadóként szólalt még fel Bicskei Zoltán filmrendező, aki a film utáni beszélgetést is vezette.

A filmben a főhős, Ferenc orosz hadifogságból szökik meg egy bajtársával, boldog hazatérését azonban megkeseríti társának útközben bekövetkező halála és hazaérvén felesége halálhíre várja. Azt is megtudhatjuk, hogy Rókus, Ferenc szökevény-társa otthoni szomszédja, akinek élete szorosán összefonódik az övével. Valójában jobban, mint gondolná, hiszen Ferenc felesége gyermeke születése közben hal meg. A gyermek azonban Rókusé. Ferenc, és Rókus megözvegyült felesége, Etel lassan összemelegednek.

Mindeközben mintegy mellékvágányként bepillantást nyerhetünk a falusiak mindennapjaiba, találkozunk a parasztok gondoljaival, megismerjük, hogyan boldogulnak az idősek, a nők, és a gyerekek a háborúban lévő férfiak nélkül. Ezáltal tekinthetjük ezt a filmet amolyan háttér-történelmi leckének, hiszen a Móra regény

alapján hűen bemutatja azt, amit a sokadik történelemkönyvben sem olvashatunk. Szociálisan érzékeny pontunkra tapint a gyakran elhangzó „a háború sok áldozatot követel...” mondat, amely többek között felszólítás nélkül készlet gondolkodásra, és arra, hogy megbecsüljük hazánk békéjét (és a filmkészítés fejlődő technológiáját).

A kenyér, mint olyan, visszatérő motívum a filmben. Ferenc titka körül is nagy jelentőséggel bír. A filmbeli szálak tovább fűzése legalább annyi új kérdést vet fel a gondolkodni hajlandó nézőben, mint amennyit megválaszol számára. Etel vajon teljesen megőrül? A halálba kergeti-e vallási fanatizmusa? Ferenc el tudja fogadni az őt ért veszteségeket és vajon jogos-e a lelkiismeret furdalás, amit érez?

A Sors fintora azonban, hogy a fiatalok házassága nem lehet boldog, a férfi szívében rejtőző titok miatt. Ez a fordulat korunk filmjeiben is fellelhető, már-már megszokottnak nevezném a bonyodalmat.

Találkozhatunk egyszülött fiát a földért feláldozó parasztemberrel. Ilyen sok mai alkotáshoz hasonlóan a rendező munkája megjelenít bajtársiasságot, titkokat, szerelmet, hűtlenséget, gyilkosságot...

Senkit ne riasszon el azonban ez a fekete-fehér 80 perces, hiszen az alkotás bár korábbi technikával készült, mondanivalója közel sem elavult. Nincs benne napjaink klasszikus mérge, nincs automatikus készletelés a happy end-re, nem találkozhatunk benne a már kezdetektől megoldott rejtély nélküli rejtvényekkel.

A filmet 1948-ban betiltották, innentől, az akkori mozikban vetítésre már nem került. Így, hétfőn este, – igaz 64 évnyi késéssel, de – a vetítő mozinak végre olyan hálás publikuma volt, amelyet a film valójában kiérdemelt.

Szóts István 1912-ben született. Számos remek alkotással járult hozzá a magyar filmek sikereihez, alkotásaiért Kossuth-díjat kapott. 86 évesen, 1998. november 6-án halt meg.

László Dorina

FÓKA

Érezted már valaha, hogy a Fizika I. túlnőtt a fejedben? Szükséged lenne egy ki bevezetésre a Bevezetés a fizikába tárgyhoz? Nem érted, hogy miért van az x felett pont, vagy hogy miért lett az u-ból ü? Nos, itt a megoldás! Mostantól a fizika szakterület is korrepetálást tart Fizika Oktatás az Alapoktól néven. Jelentkezzetek bátran a foka@mafihe.hu e-mail címen!

Bővebb infókat a <http://eltehb.mafihe.hu/> oldalon a FÓKA menüpontra kattintva találhattok.

Hangulat a köbön

Ez most nem az a film

A Ponyvaregény nevezetű kávézó neve sokak számára ismerősen csenghet, és akik jártak már ott, általában – a filmhez hasonlóan – nagyon jó véleménnyel vannak róla. Aki esetleg nem ismerné még, az mindenképp nézzen el egyszer arra, mert érdemes. Két helyen találkozhatunk vele: a Bercsényi utcában, illetve a Kopaszi gáton.

Az étterem/kávézó honlapján a következő bekezdést olvashatjuk: „14 évvel ezelőtt egy bátor fiatalember megálmodott egy olyan helyet, ahová belépve minden korosztály otthon érezheti magát. Úgy alakította ki a belső berendezést, mintha a saját nappaliját rendezte volna be. Nem érdekelték az aktuális trendek, a harsogó divatszínek, a neonreklámokban rejlő csáberő [...]”

A fenti idézet – a szokásos saját szavaktól eltérően – azért került egyből a cikk elejére, mert remekül megragadja a lényegét: a hely tulajdonosai arra törekednek, hogy aki belép ebbe a hangulatos étterembe, kávézóba, vagy nevezetűs akárminnek, annak olyan élményben legyen része, mint előtte még soha.

Az elmúlt években mindkét helyen megfordultam, így lehetőségem van arra, hogy pár szóban külön-külön megemlékezzek róluk. A Bercsényi utcában voltam korábban, névnapom alkalmából hívtak meg egy koktéllra (Long Island

à la BME – 4 cl gin, 4 cl vodka, 4 cl fehér rum, 4 cl tequila, 1 dl Ice tea), így a mai napig ez az egyetlen emlékem, amikor egyetlen pohár ital után nem tudtam botladozás nélkül hazasétálni.

Persze a hely különlegességét nem az említett koktél, hanem már a címben is leírt hangulat adja. Itt nem az ételek a főszerep (ahhoz a Kopaszi gátra kell mennünk), míg az itallap is erősen eltér a megszokottól. Kínálatukban megtalálhatók a koktélok mellett a kávék, teák, üdítők, valamint sörök, borok, és egyéb alkoholos röviditalok. Aki megéhezne, találhat magának az újság böngészése közben melegszendvicset, illetve komolyabb ételekre utaló ajánlatokat is.

Újságot írtam volna? Nem véletlen, hiszen biztosra veszem, hogy aki nem járt még a Ponyvaregényben, az ilyen ét- és itallappal még nem találkozott. A kínálat mellett cikkeket olvashatunk a kínálatban szereplő italokkal, ételekkel kapcsolatban. A különleges megjelenés mindkét étte-

remre maradéktalanul jellemző, így hagyjunk magunknak időt végigböngészni a felhozatalt, mert nem biztos, hogy elsőre megtaláljuk, amit keresünk!

A gáton lévő étterem már komolyabb hangulatot sugároz. Ennek ellenére a könnyedség nem tűnt el, csak a régies stílus átadta helyét a modern formáknak. A Café Ponyvaregény (a Kopaszi gáton) étteremnek minősül, azaz az étlapon nagyobb választékkal találkozhatunk, mint a Bercsényi utcában. Az árak talán egy picit a „pénztárcabarát” jelzőt megillető szint felett vannak, de egyáltalán nem nevezhető drágának a hely. Mindenképpen érdemes egyszer ellátogatni ide is csakúgy, mint a Bercsényi utcába, ahová egyébként kötelező jelleggel elküldenék mindenkit, ha lenne rá lehetőségem. Ha ennyi információ nem lett volna elég, látogassátok meg az étterem honlapját a www.cafeponyvaregeny.hu címen.

Saáry Ákos
helyvektor@nyuz.elte.hu

Az elmúlás zavarai

Nem mindennapi olvasmánnyal találja szemben magát az, aki Danilo Kišnek, a már több mint húsz éve elhunyt vajdasági származású írónak *A holtak enciklopédiája* című novelláskötetét veszi a kezébe. A kilenc elbeszélés, amelyet a könyv felvonultat előttünk, első ránézésre teljesen különbözik egymástól mind stílusát, mind pedig idősíkját tekintve. Azonban kis összpontosítással könnyen felismerhetjük azt a témát, azt a vezérmotívumot, amely hatalmas kapocsként fűzi egyetlen, elválaszthatatlan egésszé a történeteket. Egy téma, amely bármerre is fordulunk, mindig ott lebeg az orrunk előtt, megkerülhetetlenül, árnyékként vonuló örök rejtélyével fedve el az igazságot. A halál.

Milyen eredeti – gondolhatnánk somolyogva, hiszen nem kell különö-

sebben megerőltetnünk az elménket ahhoz, hogy néhány perc alatt több tucat magyar vagy külföldi író soroljunk fel, akik hasonló témaválasztással próbálkoztak pályafutásuk során. Nem mondanám azt, hogy Kiš írásai különösebb mértékben különböznek a többiekétől, azonban azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy ha a cél közös is, mindenki máshogyan szeretné azt elérni. Van valami megrendítő abban, ahogyan Simon igyekszik

rácáfolni a természet rendjére, amely alatt néhányan égi hatalmakat sejtene. Hátborzongató a svédországi Holtak Enciklopédiájában az, ahogy minden eddig élt ember sorsát – a legapróbb részletekig bezáróan – számon tartják.

Sajnos azonban a sikerhez nem elég pusztán a remekbe szabott történet, frappánsan is kell azt megírni, hogy élvezhető legyen. Kiš stílusa mindezek ellenére túlságosan vontatott, nehezen érthető, és tekervényes. Hosszú sorokon átívelő körmondataival – amelyek felépítése ugyanakkor tagadhatatlanul remekbeszabott – a megvilágosodás helyett olykor-olykor az álomba vezeti a gyanútlan olvasót. Biztos vagyok azonban abban, hogy aki mindezek ellenére is képes átadnia magát a novellák mondanivalójának, remek olvasmányra lel.

Fontányi A.
kritika@nyuz.elte.hu

Shakespeare kicsit másképp

„Mirandát és Ferdinándot várják a színpadra”

A nézőtér lassan megtelik. Mindenki suttog, gyorsan elmotyogja maradék mondanóját szomszédjának, mert a lámpák már oltódnak le. A teljes sötétségben felhúzódik végre a függöny, és a darab elkezdődik. Mindenki a Bagossy László által rendezett Shakespeare Viharjára jött.

Nem növelem az angol író-költő népes rajongótáborát, de ez a darab, vagy legalábbis az előadásmódja egy kicsit legalább megváltoztatta a véleményemet. Shakespeare - darab lévén szép, díszes jelmezeket vártam, a királynak, Prosperonak, de a lányának különösképp, v a l a m i n t korhű díszleteket. Ehelyett a ruhák, amelyek Ignjatovic Kristina tervezett félig civil, félig színházi darabok voltak. A férfiak többsége öltönyben, csak a palást vagy épp a papírkoronák különböztették meg a szereplőket egymástól. Az egyetlen lány pedig egy egyszerű felsőt és szakadt, abroncsos szoknyát viselt. Lecsupasított jelmezekhez lecsupasított díszlet dukál. A történet sokak számára ismert lehet: Milánó száműzött hercege, Prospero egy szigeten neveli lányát, és a trónbitorló herceg hajótörését használja fel hatalma visszaszerzéséhez. Az Örkény Színház színpadán is ezt láthatjuk, csak kicsit modernnek mondható feldolgozásban. Itt a színpad maga a sziget, amely inkább hasonlít egy lepusztult próbateremre.

A néző mindent láthat, a sűgőnőtől elkezdve, a színpad átrendezéséig, amelyet egyébként magába a darabba is beleszórtak. Hallhatjuk, ahogy szólnak a szereplőknek, mikor jelenésük van. „Nem akarunk illúziókat kelteni, a néző mindig belelát a masinériába.” – mondja a rendező.

A színpadon olyan ismert színészek alakítanak, mint Csujka Imre, Gálffi László, Törőcsik Franciska, Epres Attila, Debreczeny Csaba. A szellemeket a színház kellekesei alakították feketébe öltözve. A Vihar többi színpadi előadásával ellentétben, ahol Ariel szerepét mindig fiatal színészre osztották, itt Pogány Judit játssza ezt a lényt, aki először többméter magas démonként jelenik meg, a szoknyája alól előelbújó kellekesek és a miniszínpad segítségével. Majd később láthatjuk papírzsebkendő méretűen is.

A rendező az eredeti mű Nádasdy Ádám fordítását választotta. Elmondása szerint: „Arról van szó, hogy maga a történet egy olyan szigeten játszódik, ahol ez a varázsló, Prospero megszervez egy játékot, olyan helyzetbe hozza a szigetre vetődött szereplőket, amelyet ő irányít. Olyan próbák elé állítja őket, olyan jeleneteket szervez velük, amelyek nagyon emlékeztetnek egy rendező munkájára, az egész szituáció nagyon színházi.”

A darabot 2012. május 12-e óta tekintheti meg a nagyrédemű, és ajánlatos is, hiszen felettébb szokatlanul sajátos és egyben humoros feldolgozása Shakespeare eme egyik utolsó darabjának. Persze öt felvonást egyetlen egybe beszúkiteni nem garantáltan a legjobb ötlet, de az biztos, hogy nagy meglepetések várnak a darab során az előadásra betévedt nézőre.

Szalai Evelin
coolter@nyuz.elte.hu

Karó-futás

A telefon csörgése keltette fel álmából. – Ki az? – kérdezte enerváltan. – Hogy-hogy ki az? Hol a fenében vagy, 20 perc és ZH! Az órájára nézett: 8:40. – Neo? – kérdezte vissza. – Mi van?! Gyere már, lekésed a dogát! – Ok. És melyik terem? – EÖTVÖS! És kinyomta a telefont.

Ahogy felpattant az ágyból rögtön bevágta a kezét az asztalba. Kicsit felsértette a bőrét, a vére is kiserkent, de igyekezett figyelmen kívül hagyni. A nadrágja övével becsípte a hasát, ami igen kellemetlen volt, de közel sem annyira, mint amikor cipőfelvétel közben ráesett a macskára, amelyik hatalmas nyivákolással sikeresen felébresztett mindenkit a lakásban. Miután zsebre vágta telefonját kiviharzott az utcára, és rögtön az első lépésnél belelépett egy hatalmas nagy adag kutyagumiba.

A tömött villamoson persze mindenki csak őt bámulta. Egy idő után már nem is a szag forrásának egyértelmű mivolta, hanem paprikavörös feje, és izzadságfoltokkal tarkított ruházata miatt. Mikor leszállt az utazóközönség tapsviharral vett tőle búcsút. Berohant a terembe – épp akkor osztották ki a legelső lapot. Lihegve leült egy szabad helyre, és próbálta kifújni magát, miközben igyekezett kultúrált fejet vágni, és előkészülni.

– Ki ez a tanár? – töprengett – Hát, biztos valami helyettes, akit beküldtek – gondolta, és kicsit összeszedte magát. A papír szép lassan megállapodott előtte. Ránézett a dolgozatra, és elkerekedett a szeme. – Hát ez meg? – döbbsent le. Teljesen ismeretlen jelölések, eddig még sosem látott feladatok, abszolút idegen megfogalmazások, rideg egyenletek. Megnézte a fejlécet: Algebra 2, haladó. Már érezte, hogy itt valami nagyon nem stimmel: hogyan is kerül ő, földtudomány-szakosként, egy Algebra zárhelyire? Elkomorodott. Megnézte a telefonját. Egy sms-érkezt: „Nemtom, h ki vagy de ugy tunik teves hivas volt. Bocs.”

Michael Kay
negyeshatos@nyuz.elte.hu

7	6	2		5		3	9	
3		4	6			2	5	7
		9	8					
			4					
	4		5		7		1	
					1			
					9	7		
2	9	1			5	3		4
8	5			4		1	6	2

	7	2	1	4	5	9		
						5	7	
	8	9	3	7		1	2	4
				3	2	8	1	
	1	7	9	6				
9	3	1		2	7	4	8	
	2	8						
		4	6	8	9	2	3	

Sziasztok!

Mivel kaptam pár visszajelzést, hogy nem mindenki tudja, hogyan is működik egy sudoku, de szívesen megtanulnák, leírom a szabályait. A sudoku meglepően egyszerű szabályokon alapul, igazán nem az a fajta rejtvény, amiről azt gondolnánk, hogy álmatlan éjszakákat okoz. Egy 9x9-es négyzetből álló nagy négyzetben van 9 darab 3x3-as kis négyzetünk. Ezekben kell elhelyezni a számokat 1-től 9-ig úgy, hogy minden szám csak egyszer szerepeljen a kis négyzetben belül. De nem mindegy, hogy hogyan tesszük be a számokat, mert a nagy négyzetben minden sorban vagy oszlopban is csak egyszer szerepelhetnek, 1-től 9-ig. Segítségül bizonyos számokat előre megadok, és így már van az embernek támpontja a rejtvény megoldásához. Szóval hajrá-hajrá!

Örülök, hogy tetszett nektek az előző heti griddler. A nagy rejtvény megoldása egy LOL felirat, a kisebbiké egy jin-jang jel volt. Gratulálok a nyerteseknek, Král Adriennek, akinek a jutalma egy jól megérdemelt Twix, Eke Nikolettnek és Berki Dávidnak! Tessék beküldeni a megoldott rejtvényeket, mivel mostantól eldönthetitek választékunkból, hogy milyen csoki legyen a jutalmatok. A megoldás az egyik sudokunk már előre besatírozott négyzetébe írandó szám. Kérlek, csoki igényeteket is küldjétek el a megfejtéssel. Választékunk: Bounty, Twix, Mars, Snickers, Sport szelet, Milky Way és Balaton szelet! További jó rejtvényfejtést!

Panni
rejtveny@nyuz.elte.hu

8				6	5			
	5				2		3	
		2			8	4		
	1			4				6
	7						8	
5			6				2	
		1	3			7		
	8		2				4	
			7	4				8

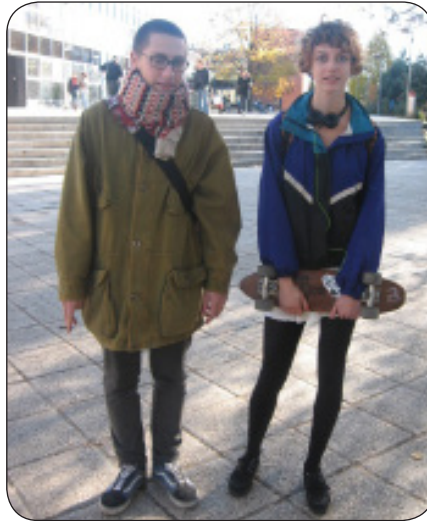
	6				9			
		4	3				1	
7	2				8	4	3	9
9							6	
	1			3			2	
	3							7
1	4	8	5				7	6
	7				2	8		
			6					9

Szoktatok-e *Nyúzt* olvasni, és ha igen, akkor mi a kedvenc cikketek?

Sziasztok! Már javában tombol az ősz, jó pár szám megjelent eddig a *Nyúzból*. Ehhez kapcsolódik e heti kérdésünk is.

É&B

Dóri (24, biológus) szereti a tudományos cikkeket, a különféle ajánlókat (*Mozizóna*, *Helyvektor*), a hivatalosakat csak átlapozza.

Barnabás (19, biológus) a Sudoku-t szokta megfejteni, ezen kívül csak átlapozgatja.

Tünde (20, biológus) nem szokott *Nyúzt* olvasni, csak papírhajót hajtogat belőle, bár tavaly olvasott egy jó cikket, amit egy professzor írt.

Kálmán (20, környezettan) szokott olvasni, átfutja mindig az egészet, és aminek a címe épp megfogja, azt elolvassa. Ezen kívül a HÖK-ös beszámolókat is áttanulmányozza, a rejtvényt pedig mindig megfejti.

007 – Skyfall

Négy év elteltével ismét ellátogathatnak a mozikba a James Bond-féle, hanyag elegancia rajongói. A *Quantum csendje* után újra betekintést nyerhetünk őfelsége titkosszolgálatába.

Izgalom. Gyönyörű panoráma. Hatalmas robbanások. Minden, amely egy akciófilmhez szükséges. Azonban ez nem csak egy akciófilm telepakolva a fent említett kliséelemekkel, fittyet hányva olyan fontos dolgokra, mint a zene, rendezői- és persze végül, de nem utolsósorban, színész munka. Hiszen egyértelmű, hogy ezek nélkül már megint csak egy közepeszerű filmet kapnánk. Nos, ezt a producerek tudták, így a megszokott színészek mellett olyanok is helyet kaptak a filmben, mint Javier Bardem vagy Ralph Fiennes. A rendező pedig nem más, mint Sam Mendes, akinek a nevéhez olyan sikerfilmek fűződnek, mint az Amerikai szépség vagy A szabadság útjai.

A filmbéli cselekmények fő szála egyszerű. A merevlemezt, amely az összes terrorista szervezetbe beépült MI6 ügynökök adatait tartalmazza, ellopják. Egyszerű mégis nagyszerű, hiszen Sam

Mendes nemcsak egy detektívregényt alkotott, hanem szinte sakkjátszmává varázsolja a filmet. A fő gonosz Silva (Javier Bardem), egy agresszív lángész, aki manipulálja és cyber terrorizmussal kényszeríti Bond-ot, M-et és az MI6-t arra, hogy a film egészében inkább védekezzenek, mintsem támadják.

A *Skyfall* valahogy más, mint az eddigi Bond filmek. Komor hangulata már-már melankolikussá varázsolja, így még inkább nagyobb hatással van ránk. Többről van szó, mint egy világalomra vágyó rossziúról. A karakterek és az őket kísértő múltjuk nagyobb szerepet kaptak. Bond még mindig kötődik a szülei halálának emlékéhez. M megkérdőjelezi múltbéli döntéseit az ügynökök feláldozásával kapcsolatban. Silva pedig haragszik M-re egy régi bevetés miatt. Ahogy eddig nem

sok Bond filmben, itt inkább a karakterek közti kapcsolatra épül a történet. Bond M-be vetett bizalma meginogni látszik, ám később megerősödik, és mindent megtesz M megvédése érdekében.

Daniel Craig még egyszer bebizonyította, hogy képes olyan száraz humorral eljátszani karakterét, amelyre nem sok eddigi James Bond lett volna képes. Judi Dench szerintem az Arany-szem óta a legjobb teljesítményét nyújtotta. A Bond-lánynak (Naomie Harris) köszönhetően nem válik túl komorrá a film. Azonban az igazi teljesítmény, amely kitűnik a színészek közül, nem más, mint Javier Bardem. Tökéletesen formálja meg a hátborzongató gonoszt, talán még a Nem vénnek való vidékben nyújtott teljesítményét is felülmúlja.

Budafai Viki
mozizona@nyuz.elte.hu

SKYFALL (angol-amerikai akciókrimi, 2012, 140 perc).

Rendező: Sam Mendes.

Forgatókönyv: John Logan, Patrick Marber, Neal Purvis, Robert Wade.

Szereplők: Daniel Craig (James Bond), Judi Dench (M), Javier Bardem (Raoul Silva), Ralph Fiennes (Gareth Mallory).

Pontszám: 8/10.

Külvügyi Börze

Helyszínek és időpontok:

BTK-ÁJK-PPK: november 14. - 10-15 óráig a Gólyavárban

Lágymányos-TÓK: november 15. - 10-15 óráig a Földgömb előtt és

Bárczi: november 14. - 15-18.30-ig a Hallgatózóban a -1.73-as teremben

Már elolvastál minden külvügyi tájékoztatót, végignézted az összes lehetséges honlapot, de még mindig nem tudod mivel is fogsz szembesülni egyedül, külföldön?

Nem tudsz kitől kérdezni, pedig annyi mindenen kattogsz?

MOST ITT AZ ALKALOM!

Korábban kint járt ELTE-s és az ELTE-n tanuló külföldi diákok mesélnek majd Neked, Ország-Város szerint:

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJAKRÓL

TANULMÁNYUTAKRÓL

NYÁRI EGYETEMEKRŐL

MUNKALEHETŐSÉGEKRŐL

BELSŐ MOBILITÁS

